UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

An pluris credito, quam numerato rem vendere fas sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-78172

Visual Library

culpa, damnum aliqui faciat, tamen quia non eſt æquum, te gaudere animali, & proximum pati damnum, Iudex condemnabit, vel ad reſtitutionem damni, vel ad dandum animal pro noxa *l. ſi ſervus 2. §. de Noxalib. actionib. & c. ſi culpa 9. de iniur. & damno dato.* Nomine autem æquitatis intelligamus perfectam quandam rationem, quæ legum apices, ſtrictúmque ius interpretatur, & emendat, ut rectè M. Tullius pro Cecinna dixit: *A verbis recedis, & æquitate uteris?* & ibidem: *Ex æquo, & bono, non ex callido, verſutóque iure* (dicam ego fortaſsè caſtigatiùs) non ex ſpeculativo iure, *rem iudicari oportere.*

13. His poſitis: Aio, eſto, ſpeculativè, immò & phyſicè illas venditiones eſſe duas eſſentialiter completas: At quia uniuntur in eadem una materia, quæ eſt idem frumentum venditum à Titio ipſi Piſtori, & venditum à Piſtore ipſi Populo: ideo moraliter, in ordine ad reſtitutionem faciendam, non cenſentur duæ, ſed una venditio, unde ex æquitate illi reddendus ſit pretij exceſſus, qui damnum denique ſenſit. Non ita res ſe haberet, ſi Titius vendidiſſet aliud numero frumentum, v.g. frumentum A ipſi Piſtori: At Piſtor vendidiſſet frumentum B ipſii Populo; nam tunc cùm hæ venditiones non haberent unam, eandèmque materiam: ſicut phyſicè duæ eſſent, ſic non eſſent vna moraliter: Quemadmodum, ſi illæ modò dictæ blaſphemiæ proferrentur non in uno calore iracundiæ, diſtinctæ eſſent etiam moraliter, quia non unirentur in illo impetu, &c. Pater igitur Bardi ſiſtendo in ipſa rei mera ſpeculatione rectè diſcurrit: at quo ad praxim recte non aſſerimus æquitatem nolle, ut dum Titius poſſit nolit Populo reſarcire damnum ipſi illatum: damnum inquam, quamvis ex ſola occaſione venditionis ipſius Titij; ſed tamen, quod moraliter cenſeatur ab ipſo factum, non quoad peccatum, ſed propter æquitatem, quoad reſtitutionem faciendam illi Populo, qui damnum denique paſſus eſt.

14. Attuli ego ſequentem paritatem ad eam ſententiam olim confirmandam: Si Ioannes occidat, vel vulneret Antonium, (id pono, quia caſus frequentior eſſe poſſet in vulnerando, quàm in occidendo: atque adeò non erit inutilis, ut innuit P. Bardi *ibid. n. 22.*) & imputetur dilectum Cæſari, qui Cæſar cogatur à Iudice expenſas Medicorum ſolvere Antonio: Certè Ioannes debebit reſtituere Cæſari, non autem Antonio, quia is eſt plenè ſatisfactus: Ita ergo in caſu noſtro, &c. Reſpondet P. Bardi hîc adeſſe unum, idèmqe homicidium, ſeu vulnerationem: quare non eſſe mirum, ſi reſtitutio Cæſari debeatur: at in caſu noſtro eſt duplex venditio, &c. Hæc ille. Verùm, quia probatum iam modò eſt, moraliter cenſeri unam venditionem in ordine ad reſtitutionem ex æquitate faciendam, utpote quæ utraque venditio habeat connexionem in uno, eodémque materiali frumento. Reſponſio hæc paritatem infringens, quoad praxim, nequaquam valet.

15. Illud denique contrariæ ſententiæ omnino dandum. Nam ſi Titus fortè exceſſum illum reddidit Piſtori, non eſt cogendus iterum reddere Populo, eadem enim æquitas poſtulat, ut quandoquidem ipſe purgavit ſuum delictum reddendo exceſſum, nec aliquid alienum inveniatur habere; ut non debeat amplius moleſtiam pati. Tunc ergo reddat ipſi Populo Piſtor, neque tunc ſolùm, verum etiam in caſu, quo Titius nolit quidpiam ulli reddere: non enim propterea Piſtor liberatur ab obligatione reſtitutionis contractæ ex ſuo dilecto contra Populum commiſſo.

De Venditione pecuniâ creditâ.

1. QVando rem nunc vendens, nunc illam ementi conſignas, accepturus ab eodem poſtea pretium, vendis credito? Quando verò contrà, nunc accipis pretium, conſignaturus poſtea rem, anticipato rem vendis & de uroque contrahendi modo, eſſe debet ſepara[ta diſ]cuſſio, de priore hîc, de poſterioribus poſtea.

An pluris credito, quam numerato rem vendere fas [ſit.]

2. Supra legitimum, vel ſupra ſummum preti[um] non eſt, ex eo ſolùm prætextu, quod creditores ve[ndi]tur. Ita Mol. *t. 2. d. 355* Leſſ. *l. 2. c. 21. dub. 6 & paſſim.* [Ra]tio eſt manifeſta, quia in hac dilatione ſolutionis [com]mitteretur implicitum mutuum; perinde enim fieret, [ac ſi] mutarentur, v.g. centum, ut ad certum tempus [red]derentur centum, & decem, quæ eſt aperta uſura, ut [ſuo] dicetur loco. Excludo etiam prætextum officij me[rcato]ris, & prætextum priuationis numeratæ pecuniæ [...] quia eſſe mercatorem, nō dat ius ad aliquid ſupra [iuſtum] pretium, ſed ſolùm intra, modo *ſup. §. 4. n. 13.* expl[...] Hæc, quia, an ea privatio aliquo ſit digna pretio, [...] diſputandum *inf. c. 8. §. 5. & 6.*

3. Dixi autem (ex eo ſolùm prætextu) quia ſunt [...] capita, unde fas ſit aliquid excedens accipere.

Primum caput eſt ratione periculi: Quando ſ[...] mercator probabiliter timet (nō ex ſua puſillanim[itate]) emptorem non ſoluturum, vel cum expenſis, ſeu [cum] difficultate ſoluturum. Quanti ergo hoc periculum [iudi]cio prudentis valet, tantum eis ultra commune pr[etium] accipere licebit. Ita Vàl. *t. 3. d. 5. q. 20. p. 2. conſ. 4.* Ratio [eſt,] quia hæc ſubire pericula, pretio æſtimabile eſt. Sic [fide]iuſſor licitè poteſt aliquid accipere ratione pericul[i, &] oneris, quod ſuſcepit, ſolvendi in defectum princip[alis.] Cur ergo non & in caſu noſtro? &c. Vide tamen Mo[li]nam *d. 356.* ac Leſſium *l. c. n. 55.* qui rectè monent, ven[di]torem ſub onere reſtitutionis, debere emptori ma[nife]ſtare ſe propter dictum periculum plus exigere, quia [for]taſſe nollet ſic emere.

4. Secundum caput lucri ceſſantis, & damni em[er]gentis. Lege Abbatem *cap. Naviganti, num. 13. de u[ſu]ris,* & communiter Doctores. Ratio eſt, quia tunc [non] vendis dilationem temporis, ſed quod tuâ intereſt. Co[n]firmatur, quia in mutuo aliquid plus ſupra ſortem ac[cipi] poteſt ratione lucri, vel damni cum conditionibus i[n] *cap. 8. §. 3.* explicandis: idem ergo in hac venditione, [quia] ut modò dixi, eſt implicitum Mutuum.

5. Notant autem Doctores, Molin. *d. 355.* Leſſ. *l. c.* [&] *paſſim,* in caſu noſtro quatuor requiri conditiones: Pri[ma] ma eſt, ut verè tu eſſes numerata pecunia vendi[turus.] Secunda, verè tu eſſes illam, & non aliam pecuniam ne[]gotiaturus. Tertia, ut minuatur totum illud, quod [ra]tione periculorum, & expenſarum arbitrio boni vir[i in] ea negotiatione fuiſſes expenſurus. Quarta, ut omni[a] ſignificentur id emptori, niſi aliunde ſciat; ſecus erit [in] onus reſtituendi, cum nollet fortè is rem emere cum [hoc] onere.

6. Ex defectu primæ conditionis Mercatores p[...] delinquere, notat Lopez *l. c. de contr. c. 16. conſ. 5.* quia p[aſ]ſim vendunt carius credito, etiam ubi pauci ſunt, q[ui] emiſſent numerato, quod iniuſtè fit. Cùm enim t[unc] Mercator non vendidiſſet numerato, non habuiſſet [...] pecuniam, cum qua negotiando potuiſſet aliquid luc[rari,] atque adeò nihil lucri tunc illi ceſſat.

7. Ad ſecundum hoc caput ſpectat, quando Merca[tor] erat rem ſuam aliò tranſlaturus, ubi pluris vendidiſſe[t:] hoc enim eſt lucrum ceſſans; admoneatur tamen emp[tor,] expenſæque, ac pericula deducantur, ut *ſuperius* in [...] diximus.

8. Ad idem ſpectat etiam, quando venditor ſtatue[]rat rem vendere tempore, quo pluris ea fuiſſet vali[tura.] Ita Molin. *d. 355.* & patet ex *cap. in Civitate, & cap. Na[]viganti, de uſuris*: Erit enim, & tunc lucrum ceſſa[ns.] Illas tamen conditiones recole. Vt pretium verè, & ce[r]tò maius futurum fuiſſet, (nam ſi dubium, mox dic[am] *num. 11. & 12.*) Vt verè ſervaturus, & venditurus eſſ[et.] Vt expenſæ, & pericula deducantur. Vt Emptor adm[o]neatur.